

Redacția și Administrația:
Budapesta, VIII., Conti-utca 4.

Aci sunt a să trimite tot felul
de scrisori, cereri și bani.

Tot aci să primesc anunțuri cu
prețurile cele mai moderate.

Un număr 10 fileri.

ADEVĂRUL

FOAIE POLITICĂ, SOCIALĂ ȘI ECONOMICĂ.

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

Foaie pentru poporul muncitor roman.

ABONAMENTUL:

Pentru Austro-Ungaria:
Pe 1 an — — — — 2 coroane
Pe 1/2 an — — — — 1 coroane
Pentru străinătate:
Pe 1 an — — — — 3 coroane
Pentru America:
Pe 1 an — — — — 1 dollar

Redactata de un comitet.

Apare în prima Vineri după 15.

Redactor-responsabil: Aurel Cristea.

Apel către muncitorimea română din Ungaria.

Muncitori! Tovarăși!

Acest apel călduros îl facem atât către muncitorimea industrială, cât și către muncitorimea agrară. Și ce ne-a îndemnat pe noi de-a lansa acest apel muncitorimei române din Ungaria?

Multe cauze. Mulți zeci, ba putem spune sute de ani au trecut, de când muncitorimea română suferă încontinuu cele mai grele suferințe din partea celor ce au stat și stau încă și azi la cârmuirea statului, precum din partea tuturor exploataților săi atât din trecut, cât și din prezent.

Și noi acestor suferințe voim să le punem capăt odată. Cum, cum nu, însă trebuie să-i găsim modul.

Datorințe avem, însă drepturi nu. Însă drepturile trebuie să-le câștigăm.

În momentul de față întreaga țară, muncitorimea întregii țări e în ferbere, nu de azi, ci de mai demult, pentru cucerirea *votului universal, egal, direct și secret*. Pentru că știm, că în urma cuceririi acestui drept, vom ajunge cucerirea și altor drepturi, ce ni-să cuvin. Însă lucru știut este, că în contra realizării acestui drept au pus jurământ domnii, acei domni, cari au stat la cârma țării și împreună cu aceștia au pus jurământ și ceilalți, cari stau în posturi grase, cari posed averi, numai și numai ca acest drept să nu fie realizat, numai ca acest drept să nu devină lege și *poporul să nu ajungă la dreptul său*, pentru-că prin asta și-au văzut și-și văd peirea, și-au văzut pericolitate interesele, până-când va exista *votul cenzurat*, până atunci fabrica de legi, care cu alt cuvânt să numește și parlament va sta întotdeauna la dispoziția lor, întotdeauna va apăra interesele lor, ci întotdeauna va lucra contra înaintării poporului muncitor, nu-l va lăsa să se deștepte spre a-și putea pretinde drepturile ce-i-se cuvine de cetățeni ai acestei țări.

Afară de astea am mai avea încă o sumedenie de lucruri de înșirat, cari ne-ar cuprinde zeci de pagini, însă le lăsăm la o parte și ne punem întrebarea, ce avem de făcut? Cum trebuie să ne cucerim drepturile?

Muncitori români industriași! Frați țărani! Dacă există în voi energie, dacă există în voi voință și dor după cucerirea drepturilor voastre, atunci ne ascultați glasul și ne urmați.

Însă să nu credeți, că avem să vă conducem pe căi rele, pe căi rătăcite.

Nu. Noi avem lipsă de sprijin, spre a putea continua lupta pentru cucerirea *drepturilor noastre* și acel sprijin îl cerem dela voi, dela muncitorimea română. Iar atunci, când vom fi siguri de sprijinul vostru, atunci cu siguranță, că aceia după-ce ne luptăm, cu glorie le vom cucerii.

Și acum, în aceste momente, când știm, că muncitorimea din întreaga țară luptă energie pentru cucerirea *votului universal, egal, direct și secret*, atunci nu mai e de stat pe gânduri, nu mai e de-a ne întreba unii pe alții, că oare noi ca muncitori să

dăm sprijinul celorlalți muncitori, cari luptă pentru cucerirea celui mai elementar drept, nu numai al lor, ci și al nostru?

Nu! Să nu mai stați pe gânduri și cu trup și suflet trebuie să vă alăturați de rândurile noastre și cu măreție să spuneți: *Fac și eu parte din acele mase mari ale muncitorimei și lupt pentru ce mi-se cuvine de muncitor — pentru dreptul meu.*

Tovarăși! Frați țărani!

Dacă astfel veți gândi, dacă astfel veți vorbi, atunci din lupta decisivă ce o vom avea azi sau mâine, cu siguranță vom eși învingători. *Votul universal, egal, direct și secret va trebui să-l realizeze contrarii lui, dacă nu de voie, de nevoie.* Însă acel drept trebuie să vină, trebuie să se realizeze.

Dacă acesta se va realiza, atunci la mult bine veți putea ajunge în urma lui. Parlamentul de clasă de azi, se va transforma în *parlamentul poporului*, în care vor lua parte și adevărații reprezentanți ai poporului din această țară, cari vor duce apoi lupte decisive nu în afară de parlament, ci în parlament.

Vor căuta ca să facă să domnească adevărul, vor căuta ca poporul să fie cruțat de legile nelalocul lor, de dările cele mari, cari astăzi sunt împărțite și prefăcute în cel mai murdar mod.

Și ca să-ți servim frate țărane, și cu date statistice, cum să plătește darea în ziua de azi, apoi iată ca pildă ne servește darea ce o plătește după un lanț de pământ, una dintre cele mai bogate familii din această țară, familia *Eszterházy*, care posedă peste 500.000 (zi cincisute de mii) de lanțuri de pământ, plătește după un lanț de pământ dare statului 1 coroană până la 1 coroană 50 de fileri, până-când nenea Ioan din Ardeal, sau bada Nicolae din Bănat plătește după un lanț de pământ 10—12 coroane dare anuală statului.

Deci, e superflu ca să mai amintim și pe celelalte familii de grofi și magnați, cari posed cu sutele de mii lanțuri de pământ, în urma cărora plătesc ca dare de lanț 1 coroană până la 2 coroane, pe când micii proprietari de pământ, cari au 20—30 lanțuri să plătească 10—12 coroane dare de lanț statului.

Dar acum vă întrebăm, frați țărani, că astea mai mult pe voi vă interesează, oare e cu drept aceasta? Oare aceia, cari au covăcit această lege nedreaptă, au făcut o judecată dreaptă? Vedeți acum și voi însuși, veți putea judeca adevărul. De aici puteți lua învățătură, căci în parlamentul de azi, nu s'a făcut altceva, decât legi în interesul domnilor și întotdeauna contra poporului.

Afară de acestea mai vedem, cum în parlamentul de azi să pune mare preț pe clericalism. Legi peste legi să aduc pentru ajutorarea clericalismului din banii ce curg în casa statului după munca și sudoarea voastră frați muncitori.

Și pentru-ce le votează cei dela cârma țării sumele acele enorme clericalismului, care e și așa destul de bogat în această țară, care posedă peste două milioane și

trei sferturi, aproape trei milioane de lanțuri de pământ.

Pentru-ca să vă poată pe voi ținea în întunec cu spanacurile lor religioase, cu poveștile strigoaielor și strigoilor, de care lumea cultă e sătulă, dând reverențele în cari să ascund inimile negre, dururile adevărat necurate ale satanelor, cari au sedus popoarele la întunecata prostie, peste graniți (bunăoară Franța) de unde au luat drumul drept spre Ungaria, pentru-că altă țară nu i-a primit, că abia apucă și pe acolo ca să se scape de ei, unde apoi aici și-au găsit asilul vre-o câteva mii de călugări, călugărițe și popi aruncați din Franța afară.

Iar cei dela cârmuirea statului ungar, în frunte cu iezuitul grof Apponyi, i-a luat în îngrijire, zidind pe sama lor mănăstiri, în cari i-a așezat la odihnă până la moarte. Ei să-și aibă toată comoditatea, de unde să-și poată urma meseria, care cu alte cuvinte să numește: *Prostirea poporului.*

Însă pentru popor s'a făcut vre-un bine? Da de unde. Poporul muncitor încă după munca uriașă ce o are zilnic, după sudorile ce pică în șiroaie de pe fruntea sa, nici ce să mănânce n'are cu familia lui, e silit să-și părăsească masa și vatra și să emigreze în o altă lume, unde cel puțin după o muncă cinstită, poate trăi și cinstit.

Iată dar, ce e al muncitorului. *Emigrarea.* Dar încă după noua lege de emigrare, și aici te mai șicanează, și aici îți mai pune pedici, ca domnii să nu rămână fără muncitori. Îți dictează: *aici te-ai născut, aici chinuiești, suferi, flămânzești și aici să și mori.*

Pentru voi nu s'a făcut nimic decât lanțuri s'au fărâșit, ca să nu vă puteți mișca, ca să nu vă puteți pretinde drepturile. Însă credem, că după toate acestea ne veți asculta, veți da atențiune acestui apel și în mase mari veți căuta a vă alătura de noi, și cu noi să intrați în luptă pentru cucerirea cât mai grabnică a *votului universal, egal, direct și secret.*

Căci numai în urma acestuia vom putea ajunge acele dorinți pe cari le dorim de mult. *Pe o formă să avem drepturi, atât domni cât și muncitori.*

Nu mult timp are să ne despartă de noile alegeri ce au să se facă pentru camera ungară, și la aceste alegeri și noi vom lua parte. Partidul socialdemocrat va candida în mai multe cercuri românești, unde credem și suntem convinși, că tovarășii alegători vor ști acum cui să dea votul, nu ca în trecut, aceluia care a dat mai mult. Astăzi credem, că s'a deschis ochii și tovarășilor noștri români, și-au văzut dușmanii, căci până azi nu li-s'a adus nici un bine, dar rău și sarcini a primit destule.

Muncitori români dela sate și orașe!

Urmați sfaturile bune, urmați drumul drept, care duce cu siguranță la desrobirea întregii omenimi.

La luptă dar pentru cucerirea drepturilor noastre.

Cu frățietate

Comitetul republican român al partidului socialdemocrat din Ungaria.

Ce-i nou în politică?

Aproape nimic. Dar totuși este ceva, despre care e bine ca pe scurt să informăm și pe cetitorii noștri. Am scris și în numărul trecut, că nou guvern am căpătat și i-am arătat intrucâtva și programul cu privire ce-l are asupra chestiilor ce ne împoartă pe noi muncitorii. Am spus, că tot programul nu e altceva, decât un spanac. A plecat guvernul coaliționist, care în tot timpul cât a stat la cârma țării, n'a făcut altceva, decât și-a spus programe și iar programe, cum și ce va lucra pentru propășirea țării și a poporului, însă în realitate și programele lor au fost niște spanacuri, cum e și al guvernului Khuen, cari timp de 4 ani au lucrat întotdeauna în contra poporului, contra țării, tot asemenea va face și guvernul prezent.

Insă în săptămâna asta politica a ajuns într'o sferă istorică, dar că cine va scrie istoria, asta o lăsam altora.

Luni seara s'a disolvat, nu de poliție, ci de ei însuși partidul constituțional, al cărui conducător a fost Iuliu Andrassy, fostul ministru de interne în era coaliționistă. A murit, sau să zicem mai bine a plesnit acest partid constituțional, care numai pentru constituție nu a luptat nici când de când există. Dar nu plânge nimeni după el, de cât în vorbirea de adio ținută de Andrassy, Szell, Issekutz să văitau puțin și unul și altul, însă membrii acestui partid mort în ziua de Luni, 14 Ianuarie s'au declarat, că ei rămân și pe mai departe aceia ce au fost 67-iști, vorba liberali, cari vor lupta și pe mai departe pentru libertatea lor, însă — nu pentru a poporului.

Dar acum să vedem altceva, partidul constituțional nu moare bine, când să naște un alt partid sub numele de „Partidul Muncii“, partid guvernamental, care a fost moșit și botezat de cel mai reacționar grof, Ștefan Tisza, în legătură cu Khuen-Hédervary actualul ministru-președinte și alți vechi 67-iști, liberali, lansând totodată națiunii și un memorandum, în care declară că vor face totul, numai votul universal, bun înțeles, l'au lăsat afară, ca de obicei. Apoi asta o știm noi, că votul universal este sublițat în coastele grofilor.

Apoi închipui-ți-vă și la așa ceva trebuie să ai obraz gros, piele ca de bivoli, ca azi când ești la putere, să lucri prin cele mai murdare apucături contra muncii cinstite, cum a făcut și Tisza, iar astăzi când ești mai slab, ca să-ți câștigi aderenți, să te pui ați da numele partidului nou înființat de: „Partidul Muncii“.

Noi știm foarte bine, că asta e numai o apucătură dela grofi ce se pun a conduce acest partid. Și știm și aceea, că acest partid își are devisa de-a înlătura dela ordinea zilei chestia democratului vot universal, însă se vor înșela rău, pentru că poporul nu se va lăsa sedus nici de data asta, ca nici în trecut.

În numărul viitor poate vom aduce chestii mai interesante.

Cuvântul grofilor.

Nou proces de presă intentat contra tavarășului Aurel Cristea.

Cuvântul grofilor este titlul celei mai noi foi volante ce a edat partidul social-democrat din Ungaria mai săptămâna trecută și în limba română, pentru care procuratura din Budapesta a tras la răspundere pe tovarășul Aurel Cristea.

Lucru știut este, că la noi în Ungaria există o libertate de presă, în care i-se permite fiecărui cetățean al acestei țări, ca să-și exprime părerile, cât și gândurile atât în scris, cât și prin vorbă. Da, aceste drepturi există numai scrise pe hârtie, însă în realitate nu-ți permite de a țile spune nici pe hârtie, dar nici prin graiu.

Tot asemenea și de data asta, în această foie volantă, cu titlul Cuvântul grofilor nu

e altceva decât exprimarea părerilor și gândurilor puse pe hârtie și date spre a fi cetite de proletariatul român, să-și vadă curat și lămurit dușmanii, cari dușmani îi sunt grofii.

În această foie volantă nu sunt lucruri, cari ar putea periclita statul, decât adevăratul cuvânt al grofilor și devisa lor, nu e o minciună, ci un lucru adevărat, și fiindcă e vorba de grofi, de aceea, cari se numesc de „Stat“ și „Națiune“, de aceea, cari să țin de clasă înaltă, de clasă guvernantă, procuratura nu a putut trece cu vederea, ca să nu intenteze proces pentru ea, găsind totodată ură și agitație contra clasei înalte în ea, și pentru care nu a lăsat să treacă timp mult, ținându-se pe vechiul proverb: Bate fierul până-i cald. Și la vre-o câteva zile după apariția foii volante, pe Sâmbătă în 12 Februarie st. n. au și citat pe tov. Aurel Cristea la procuratură în fața judeului de instrucție, făcându-i-se totodată interogator și punându-i întrebarea:

— Dacă își ia responsabilitatea?

— Da! — răspunse tov. Cristea.

După aproape o oră de discuție între tov. Cristea și procuror, răspunzându-i la toate întrebările puse, tov. Cristea putu să părăsească palatul justiției.

Deci, după-ce tovarășul Cristea și-a luat responsabilitatea pentru cele scrise în foia volantă „Cuvântul grofilor“, grofii vor putea dormi liniștiți, că n'are să li-se întâmple nimic, căci agitatorul în cel mai strict caz va fi pus la răcoare, în urma căreia libertatea presei va fi asigurată iarăși până atunci până când se va mai scrie câte ceva de cei din clasa înaltă.

Contra muncitorimei sau contra proletariatului, care încă formează o clasă, poate să scrie cine ce voește, că asta în ochii dlor procurori nu va fi nici „ură“ dar nici „agitație“ contra clasei de jos.

Parlamentul muncitorimei române din Ungaria.

(Urmare din „Glasul Poporului“).

ZIUA A DOUA.

— Duminecă înainte amiază. —

Președinți tovarășii Sava Ș. Demian (Arad) și Victor Brătălean (Brașov). Notari: Aurel Cristea (Budapesta) și Constantin Ștefănescu (Brașov).

Tov. președinte Demian deschide congresul la orele 9^{1/2} și declară urmarea desbaterei punctului 4, care e

Organizația politică și economică. care e referat de tovarășul

Ioan Mihai, care între altele zice: Tovarăși! Priviți la chestiile grele prin care trece țara în momentul de față. Priviți cum e politica de încurcată, cum foștii guvernanti au dus o luptă destul de murdară, o luptă pentru susținerea scaunelor ministeriale, neținând cont, că în urma acestor lucruri murdare cine va suferi? Sigur, că nu guvernanti coaliționiști, ci va suferi din nou poporul, acel popor, care susține această țară pe umerii săi proprii.

Deci, când știm toate aceste lucruri, pe cari le comit domni guvernanti fără uici o sfială, fără nici o teamă, atunci și noi, proletariatul român din această țară trebuie să dăm mână de ajutor tuturor celorlalți tovarășii de alte naționalități, cari luptă și au luptat și până acum cu energie aspră, pentru cucerirea tuturor drepturilor întregului proletariet din această țară, să ne aliam de ei mulți puțini câți suntem, să mărim numărul luptătorilor pentru dreptate, căci numai așa vom putea ajunge la un rezultat bun, care ne va duce cu siguranță la învingerea dușmanului, spre cucerirea adevăratelor drepturi, ce ni-se cuvine de oameni și de cetățeni ai acestei țări.

Deci, ce avem de făcut?

Lucrul prim și cel mai de căpetenie e ca

să ne organizăm atât pe bază economică cât și politică.

Datorința o avem de-a face acest lucru. Și nu cu întârziere, ci în cel mai scurt timp, încă după acest congres să mișcăm toate petriile, să înboldim pe toți aceia, cari azi încă stau de-oparte, nepăsători, ca să-i facem să trăiască, să iee și ei parte în rând cu noi, în luptă cu noi și alături de noi să lupte. Lupta cea mai de căpetenie e lupta pentru cucerirea votului universal, apoi lupta pentru respectarea dreptului de întrunire, care drept azi e călcat în picioare, precum lupta pentru libertatea presei.

Și acestea resfirați cum suntem azi, nu ni-le vom cuceri, decât numai atunci ni-le vom putea cuceri, când vom fi cu toții adunați într'un mănunchiu și laolaltă în masse mari puternice cu proletariatul celorlalte naționalități.

Să ocupă apoi cu chestia națională română, a cărei conducători să bat cu pumnii în pept și vor să-și arate marea democrație ce există în ei, însă în fond nu e nimic de ei, luptele lor încă să duc mai mult pentru ciolan și mai puțin pentru popor.

Iar după-ce arată mai pe larg cum și în ce formă trebuie proletariatul român din Ungaria organizat pe bazele politice și economice, precum dă cetire și roagă congresul să primească următoarea

Rezoluțiune.

Trimișii muncitorimei române din Ungaria, întruniți în zilele de 8 și 9 Ianuarie 1910, a doua și a treia zi de Crăciunul românesc, în al V-lea congres (adunare de partid) în Transilvania în orașul Brașov, declară că:

Având în vedere greul demers pentru organizarea muncitorimei române din Ungaria și spre a putea mai ușor organiza muncitorimea română din Ungaria atât pe bazele economice cât și politice propune următoarele 4 puncte, și anume:

1. În fiecare comitat locuit de români, precum în orașul principal al acelu comitat să se aleagă un comitet comitatens, care comitet să-și aibă însăreținerea precum și datorința de-a alcătui secțiunii în toate satele din comitat, precum de-a înființa și secțiunea locală.

2. Comitetul comitatens e îndatorat, ca în fiecare lună sau cel mult la 3 luni, ca să-și dea o mică dare de seamă comitetului regnicolar despre activitatea sa, precum despre alcătuirea noilor secțiunii din comitatul lor.

3. Datorința fiecărui muncitor român industriaș, care încă nu e organizat azi pe baza economică, și nu e membru, nici nu aparține sindicatului său de breaslă, datorința aceluora e de-a intra în organizațiunea de breaslă.

4. Unde nu să pot înființa organizațiuni economice, acolo să alcătuesc organizațiuni politice, a căror membrii plătesc o dare de partid săptămânală de 6 fileri, dintre cari 3 fileri sunt a să trimitte comitetului regnicolar central, iar 2 fileri comitetului comitatens, care are de datorință a face propagandă pe teritoriul întregului comitat, iar 1 filer rămâne la secțiunea locală.

Urmează tovarășul

Aurel Cristea, care între altele spune: Onorat congres! Stimati tovarășii: Cu toate că antivorbitorul meu a referat destul de larg acest punct, însă nu pot trece cu vederea, ca să nu mă ocup și eu cu el, mai cu seamă, când e vorba de o chestie foarte mult importantă, chestie cu care ne-am ocupat cât să poate de larg și în presa noastră în timpul din urmă, care chestie importantă e: Reuniunile meseriașilor români din Ungaria.

Cu atât mai mult trebuie să ne ocupăm cu această chestie, cu cât știm, că aceste reuniuni sunt pedecile înaintării muncitorimei meseriașe române, atât pe bază culturală cât politică și economică. Când știm, că capii acestor reuniuni sunt clericali, iar dacă nu sunt ei, sunt servitorii lor, cari cu

supunere umilă dau directiva nefericitilor membrii ai amintitelor reuniuni astfel, după cum pretinde interesele clerului și nu după cum ar pretinde interesele muncitorimii industriale. Când știm, că în aceste reuniuni să dă membrilor o educațiune bolnavă, o educațiune care nu mai corespunde timpurilor de față, ci au corespuns timpurilor din evul mediu, și când știm că în bibliotecile acestor reuniuni nu să găsește nici un op, nici o carte din care membrii lor s'ar putea nutri de-o literatură modernă, ci să găsească romane senzaționale, precum broșuri, cari înegresc sufletul aceluia muncitor ce le ceteste, precum în aceste reuniuni să află numai foi clericale, nici o foaie muncitorească, și când știm că acei conducători îi țin strâns legați, numai și numai spre a nu-și cunoaște detorința de muncitori conștienți, numai și numai de-a nu-și cunoaște dușmanii, precum de a nu cunoaște ce va să zică *lupta de clasă*, pe care e bazată muncitorimea internațională, proletariatul întregii lumi.

Deci, când știm și suntem pe deplin convinși, că în aceste reuniuni totul să face *contra muncitorimii*, și când știm că clerul este *dătorul de tactică* și totum-factum în ele, atunci trebuie să ne supunem și să dăm erezământ cuvintelor marelui poet Petőfi, care a zis: *Unde preotul ridică cuvântul, acolo dreptatea este restignită*. Tot asemenea și în reuniunile meseriașilor români din Ungaria *dreptatea este restignită, iar minciunea domnește*.

Când știm toate acestea, atunci trebuie ca noi, câți suntem azi, să luptăm energie contra acestor reuniuni, membrii lor să-i scoatem de-acolo, să-i organizăm pe baza *luptei de clasă*, că numai așa vor ajunge la un viitor și la un traiu mai bun și mai omenesc.

(Finea va urma în „Glasul Poporului“).

Mare adunare poporală în Budapesta.

Duminecă în 5 Februarie st. n., muncitorimea română din Budapesta a aranjat o mare adunare poporală în sala restaurantului Martin Holecz din Huszár-utca, cu următoarea ordine de zi: 1. *Votul universal*. 2. *Chestia naționalităților*. 3. *Pressa*.

Deja la orele 5 după amiază sala cea mare a restaurantului era plină de tovarăși, tovarăse și alți ascultători. Iar la orele 6 se prezintă un grup de polițiști, după cari imediat sosește reprezentantul poliției dl George Orz, care după-ce tovarășii își iau responsabilitatea, că n'are să se întâmple nimic, disordine etc., căpitanul de poliție Orz, trimite polițiștii acasă, ținându-și numai unul în formă oficială, după care tovarășul *Pavel Buciumean* în numele conchemătorilor salută pe cei prezenți și recomandă de președinte pe tov. *Aurel Cristea*, iar de notar pe tov. *Ioan Vițelar*, care au fost primiți cu unanimitate.

Tovarășul președinte *Aurel Cristea* printr'o vorbire mai lungă arată însemnătatea ce-o are adunarea poporală prezentă și spune, că această adunare trebuie să servească ca pildă tovarășilor din provincie, pentru-că trebuie să știm, că *stăm în fața unor timpuri mari, în fața unor timpuri istorice*, când trebuie ca pe ori-ce cale să organizăm și luminăm și pe *poporul român*, care astăzi stă încă nepăsător, în amorțeală, pe care trebuie să-l trezim, să-l aducem în rândurile noastre, de-a lupta pentru *cucerirea dreptului de vot universal, egal, direct și secret*.

După-ce să mai ocupă în scurt cu chestia naționalităților predă cuvântul tovarășului *Ioan Mihuc*, care referă punctul prim *votul universal* și care se ocupă pe larg cu acest punct și spune: Cred, că fiecare dintre noi își aduce aminte de chestiunea politică de acum 4 ani, când cu alegerile din Ianuarie, votul universal și-a avut foarte mulți aderenți, mai cu seamă majoritatea

parlamentului a devenit aleasă la gradul de deputați în urma, că s'au dat de mari aderenți ai *votului universal, egal, direct și secret*.

Insă lucru constat, că acea majoritate parlamentară numai în fața poporului, numai în fața alegătorilor s'au declarat de aderenți, insă în parlament, în cluburile lor s'au declarat *hotărât de cei mai mari dușmani ai votului universal și secret*.

Și după-ce să mai ocupă cu votul plural adus de fostul ministru de interne *Andrássy* spune: Astăzi iarăși suntem acolo cu chestia politică unde am fost acum 4 ani.

Chestia politică nu se va rezolva decât atunci, când se va introduce în lege chestia adevărată a legii electorale, a *votului universal, egal, direct și secret*.

Arată pe larg cum grofii și marii proprietari de pământ, c'un cuvânt cei ce să țin de clasa înaltă, cum își apără interesele proprii, arată prin statistică ce mari proprietari au, câtă dare plătesc ei și câtă dare plătește micul proprietar de pământ, așa că clar să vede, că *micul proprietar de pământ de 12 ori mai mult trebuie să plătească dare după un lanț de pământ, decât un grof sau baron, care posedă cu sutele de mii de lanțuri de pământ*. Iar la urmă spune: Datorința noastră de muncitori conștienți ne dictează chiar, ca să nu mai stăm nepăsători și să căutăm a lupta energie împreună cu ceilalți muncitori de alte naționalități din această țară, pentru cucerirea drepturilor noastre ce ni-se cuvine de adevărați cetățeni ai acestei țări, precum a duce o luptă crâncenă contra acelor, cari cu ori-ce preț și pe ori-ce cale voesc a ne subjugă.

Urmează punctul 2, *Chestia naționalităților*, care e referată de tov. *Iosif Ciser*, care spune: Acest punct e de mare însemnătate și pentru noi muncitorimea română din această țară, cu atât mai mult, cu cât știm, că în actualul parlament să află și un grup de deputați ai naționalităților, cari nu odată, ei în zeci de rânduri, la toate ocaziunile s'au declarat și să declare de adevărați luptători pentru cucerirea tuturor drepturilor, și mai cu seamă de mari aderenți ai *votului universal și secret*. Insă lucrul nu stă așa.

Și ei sunt un partid burghez, ca toate celelalte partide burghize. Pentru-că ni-s'a dat ocaziune de-ai cunoaște mai deaproape. Și anume, nu e așa de mult, când conducătorii partidului nostru i-a solitat ca să caute și să lupte cu o mai mare energie pentru votul universal, că partidul nostru le va da sprijin. Insă ei au răspuns: *Dar cu ce ne veți asigura?* Apoi cu ce dorec dlor să fie asigurați? Cu mandatul sau cu existența? Iată deci, nici ei nu-s altceva decât numai, cu gura. Nu lupta pentru ideal, ci lupta pentru ciolan, etc. Deci, muncitorimea nu se mai poate baza pe nimenea, decât pe propriile-i puteri, ea însuși trebuie să-și cucerască drepturile ei.

După-ce mai vorbește pe larg asupra chestiei naționalităților să trece la al treilea punct, care e *pressa*, și care e referat de tov. *Olimpianu*, care face un mic istoric asupra ei, descriind luptele duse pentru ea în anul revoluționar dela 1848, când s'a și adus libertatea pressei în urma luptelor energice duse de acele persoane în cari domnea încă pe atunci democratismul. Da, libertatea pressei fu deslăntuită la anii 48, insă astăzi vedem aceea, că *pressa e din nou subjugată de oameni ce stau la putere, ce guvernează țara*. Libertatea pressei e numai scrisă pe hârtie, insă e călcată în picioare.

Pentru clasa înaltă libertatea pressei există, insă pentru clasa proletară nu. Cum ne vom scrie prin gazetele noastre părerile așa după-cum ne dictează simțul nostru, momentan suntem închiși sub pretext că am făcut agitație sau ură în contra clasei înalte, pe când noi numai adevărul l'am scris.

Arată pe larg însemnătatea pressei, precum cum trebuie agitat în interesul ei spre

a deveni puternică, ca să poată servi în toate privințele aceia ce pretinde o mișcare, cum e și tânăra noastră mișcare română socialdemocrată din Ungaria. Dacă vom avea o *pressă puternică*, atunci și mișcarea noastră va deveni puternică.

După asta tovarășul președinte *Aurel Cristea*, printr'o vorbire infocată arată toate acele cauze, care au determinat pe comitetul regnicolar român din Budapesta, de a aranja această adunare, care va fi nu cea din urmă și cea d'întăiu, după care va aranja și în diferitele părți ale provinciei locuite de români, pentru-că numai e de stat, *trebuie organizat poporul român înaintea de-a intra în lupta decisivă pentru cucerirea drepturilor sale*, și după-ce face o agitație în interesul secțiunii române din Budapesta, declară adunarea de închisă.

Poesie poporală.

Durerea plugarului.*

Frați plugari de suferință
Voi răzimați de credință
Ca să munciți zi și noapte
Și să strângeți fructe coapte.

V'ați tras hrana dela guri
Să ridicăți stag la șuri
Ș'apoi nopțile de vară
Le trăiți la câmp afară.

În sudori și ostenele
Ca să plătiți la belele
Ce guvernul vi-le cere
Să aibă ei traiu de miere.

Pentru munca noastră multă
Giaba plângem, nu ne ascultă
Este partea celor lasi
Ce domnesc pe la oraș.

Feciorii ni-i cătănese
Prin cazarme ni-i robesc
Și amar ni-i chinușese
Cu ei patria păzesc.

Patria-i a celor tari
A bogăților cei mari
Cari au bani mii și mii
Și fără margini moșii.

Iar patria noastră frați,
E ca să fim despotați
De drepturi și de averi
De acei ce au puteri.

Dar vă treziți frați odată
Să cerem a noastră plată
Pentru tot ce-am muncit
Pân' averi le-am grămădit.
Constantin Folea, plugar.

„Revista Preoților“.

Setea după profit mai mare, tendința spre sărăcirea masei poporului a mână pe o mână de descreați din Timișoara și jur, ca în editura unui comitet de redactare *compus numai din preoți*, să edea începând dela anul nru de trei ori pe lună o obială numită: „Revista Preoților“.

Ți-se revoltă simțul omenesc, când vezi această ceată de derbedei, cum abuzează de bunătatea poporului și de grația ce li-se arată din partea acelor, cari posed intelect.

Cu „duhul păcii“ și cu „duhul blândetii“ în numele Domnului și-au început D-lor acțiunea în interesul clerului, că — vezi Doamne — nu sunt mulțămiiți și îndestuliiți cu soartea lor.

În această pornire pentru estinderea avantajilor ale acestor *burte verzi* să vede clar, ca lumina soarelui, că pentru ei interesul

* Această poesie o publicăm cu toate că nu corespunde în toate privințele cu aceea ce se cere dela un poet, insă mai mult ca să arătăm că un tovarăș plugar s'a apucat să scrie în poesie durerea țaranului, încă într'un stil frumuseț.

poporului e nulă: nu popa pentru popor, ci poporul pentru popă.

Nu suntem mulțumiți cu soarta, consolidarea noastră într'un corp, ceea ce este motorul, aceasta le este lozinea.

Despre bunăstarea și cultura poporului nici nu fac vorbă.

Oare întrucât este mai mulțumitoare soarta preotului fie chiar și din cel din urmă sat, decât a țaranului, care tânjește într'o neagră mizerie seculară și este obișnuit și exploatat în tot felul și sub toate formele?

Oare nu preotul este acela, care în numele Domnului exploatează fără milă pe țaran, luându-i chiar și cel din urmă cruceriu, la diferite cazuri, și totuși nu sunt îndestulați cu soarta?

Oare nu aproape trei părți din cler sunt gheșeftari, cărora agendele preoțești sunt numai lucruri secundare și chemarea pastorală e o chestie superfluă?

Oare nu tot D-lor fac gheșeft chiar din conștiințele parochienilor? (Dovadă Bogșa, Oravița apoi Bihorul ș. a.)

Ași avea mult, foarte mult de spus despre această pleiadă de șarlatani, dar din lipsă de spațiu, mă mărginesc a aminti, că până când acești exploatare lucră numai și numai pentru interesele proprii și pe popor îl umilesc și-l țin în întunec.

Ori-ce lege, ori-ce școală sau mișcare puțin folosesc, când poporul e silit să asiste zi de zi la scenele de betie, de ceartă sau neînțelegere între popă și preot, sau la setea nebună după profit.

Nu va fi fericire și bună-stare pentru popor, până când acestui fel de părinți suflați nu i-se va cânta vecinica pomelnire,
Fulger.

Chestii de partid.

Către muncitorimea română conștientă din Ungaria. Comitetul regnicolar în ultima sa ședință a adus hotărârea, ca să se facă apel către toți tovarășii conștienți atât din capitală, cât și din provincie, ca să contribuie fiecare cu câte ceva la noul fond de agitație înființat acum din care fond să se poată trimite oameni la agitație în provincie. Ori-cât să trimită, se primește cu cea mai mare bucurie și se va evita pe cale ziaristică. Bani sunt a se trimite la adresa casarului, Ioan Vițelar, Budapesta, I., Apród-utca Nr. 10.

De-ale muncitorimeii române din Budapesta. Duminecă în 30 Ianuarie st. n. comitetul secțiunii române a partidului socialdemocrat din Budapesta și-a dat darea de seamă anuală. E de remarcă, că anul trecut secțiunea a pășit cu un pas înainte. Numărul membrilor s'a ridicat frumos și cassa a avut cu mult mai multe venituri decât în anii trecuți. Intrate au fost 342 coroane, iar eșite pe diferite cheltuieli a fost 302 coroane, așa că cassa la 30 Ianuarie 1910 s'a mai prezentat cu 40 coroane. Iar cât privește educația ce s'a dat în ultimul an membrilor secțiunii, apoi ne arată următoarea mică statistică: În anul 1909 s'au aranjat 42 de conferințe științifice, 5 serate literare și 1 petrecere împreună cu teatru. Și biblioteca a fost cedită de 105 tovarășii, cari luându-și diferite cărți ca împrumut.

Deci, asta numai bucurie ne poate aduce, căci în Budapesta, în acest mare oraș, secțiunea română a partidului socialdemocrat a făcut un așa mare progres cultural într'un interval de un an de zile.

Tovarăși din provincie, luați pildă.

Muncitorii români din Budapesta țin întruniri și conferințe științifice, serate literare în fiecare Duminecă seara la orele 8, în sala ospătării Holecz Márton, VII., Huszár-utca Nr. 10, colț cu Szegényház-tér.

Secțiunea română a partidului socialdemocrat din Brașov a hotărât, ca pe timpul de iarnă să se aran-

jeze un șir de conferințe științifice, la care rugăm și pe această cale, pe toți tovarășii români brașoveni, spre a lua parte în număr cât mai mare, pentru-că numai astfel vor putea ajunge la o cultură sănătoasă de care fiecare muncitor are lipsă.

Apel. Ca să putem pune la dispoziția tovarășilor membri ai secțiunii române din Budapesta cărți folositoare, rugăm pe calea această pe toți tovarășii doritori pentru înaintarea și cultivarea muncitorimeii, să binevoiască a dona pe seama secțiunii broșuri, ziare, reviste, cu un cuvânt, tot ce este folositor pentru muncitorul român.

Tuturor donatorilor li-se va aduce mulțumită pe cale ziaristică.

Rugare. Rugăm și pe această cale, pe toți acei tovarășii, cari au luat cărți de cedit dela secțiune, să binevoiască a-le retrimite cât mai în grabă secțiunii, căci la din contră vom fi siliți a publica cu numele pe acei tovarășii, cari nu-și cunosc datorința lor de muncitori conștienți. Comitetul secțiunii.

Serată literară. Duminecă în 13 I. c. Secțiunea română din Budapesta a aranjat o serată literară cu un program bogat. Din cauza lipsei de spațiu raport va urma în N-rul viitor.

„Adevărul“

și

„Glasul Poporului“

costă pe an: Pentru Austro-Ungaria 2 coroane. Pentru străinditate 3 coroane iar pentru America 1 dolar (5 coroane).

Banii sunt a se trimite la adresa: „Adevărul, Budapesta, VIII., Conti-utca 4.

CRONICA.

— **Invierea lui Brătianu.** (O dramă rusească oprită să se reprezinte la București). „Pester Lloyd“ află din București: În una din serile trecute era să se reprezinte la teatrul Liric, de către trupa Davila, premiera unei drame revoluționare rusești, scrisă de Ludovic Kampf. Toate biletele erau deja vândute și era așteptat un mare succes.

Ministrul-președinte Brătianu a chemat la dânsul pe dl Davila și l'a rugat să renunțe la reprezentarea piesei, luându-se în considerare agitațiile muncitorești din România, reprezentarea unei drame revoluționare, ar putea influența în rău pe muncitori. Directorul teatrului nu s'a arătat dispus să satisfacă această dorință. În consecință ministrul-președinte a oprit reprezentația anunțată.

Nici gloanțele nu au fost încă trase bine din ministrul Brătianu și iar începe din nou cu vechile apucături reacționare.

— **„Calendarul Muncii“** care a apărut acum de curând, e unul dintre cele mai bune călindare românești, ce au apărut până acum în limba română atât în Ungaria, cât și în România. Are un cuprins bogat și variat. Tot cuvântul scris în el, e o învățătură pentru muncitorimea română. De aceea să nu fie un muncitor român, care să nu-l procure. Prețul e numai 30 fiteri și să poate procura dela redacțiunea foilor noastre, „Adevărul“, Budapesta, VIII., Conti-utca 4.

Totodată rugăm pe acei tovarășii, cari comandă numai un calendar, să ne trimită prețul în mărci postale.

— **Tolstoi în sala de tribunal.** Curtea cu jurați din Tula a judecat zilele trecute procesul intentat câtorva țărani din vecinătatea scriitorului Tolstoi, acuzați că au jefuit o căruță de poștă. Tolstoi însă știa că țărani aceștia se întoarseseră dela o petrecere, cam chereheliti, au ținut numai calea cărușului poștal. Acesta amenințându-i cu revolverul, ei s'au apărut cum au putut. După-ce s'au început desbaterile, apărură bătrânul Tolstoi și se așeză în banca destinată publicului. După pledoaria strălu-

cită a avocatului țaranilor, curtea achită pe țărani. Tolstoi se ridică îndreptându-se către apărătorul țaranilor zise: Îți mulțumesc din inimă. Ne-ai făcut o îndatorire de frate, iar adevărului i-ai adus un serviciu neprețuit. Afară în stradă mulțimea adunată i-a făcut mari ovațiuni.

— **Partidul micilor gospodari.** S'a organizat un nou partid al gospodariilor. Partidul a ținut o consfătuire în Budapesta și s'a stabilit programul după care partidul se așeză pe baza partidului independent și-și propune mai ales să lupte pentru votul universal, egal și secret. Ni-e teamă că organizația lor e mai mult de dorul mandatelor!?

— **Un sfat bun pentru țărani.** Dacă vre-unul are lipsă de vre-o coasă din cele mai fine, sau de briciu, mașină de tuns, de foarfeci pentru tăiere la vițe de struguri și alte ale grădăritului, de pipă de spumă precum și de diferite alte lucruri trebuincioase, să se adreseze cu încredere la bazarul Mercur al lui Mihail Grauer din Kőbánya, Óhegy-utca No. 4.

Din syndicate.

Lucrătorii constructori.

In atențiunea grupelor și a membrilor.

De aceea atragem atențiunea tuturor grupelor și membrilor, ca dela 20 Octomvrie 1909 începând, ori-ce scrisori sau cereri să se trimită pe adresa următoare:

Sindicatul muncitorilor constructori din Ungaria, Budapesta, VII., Aréna-ut Nr. 68.

Lucrătorii bărdași. Inștiințare.

Adresa Centralei Sindicatului Muncitorilor Bărdași din Ungaria e: Budapesta, VIII., Kun-utca Nr. 11. Toate scrisorile să se trimită din partea tovarășilor bărdași la această adresă.

De pe cîmpul de luptă

Rugăm comitetele grupelor, ca să ne înștiințeze întotdeauna, despre eschiderile, boicoturile și grevele ce se fac, ca să putem publica altfel, în caz contrar nu vom mai publica nimic.

Lucrătorii constructori.

De ocolit e în Ungaria pentru muncitorii constructori: Salonta-Mare.

Lucrătorii bărdași.

Următoarele locuri sunt de ocolit: In grevă este orașele: Salonta-Mare și Brașov.

Poșta redacției.

Toți acei căror le-a expirat abonamentul, sunt rugați a-l reînnoi, căci în caz contrar suspendăm trimiterea foilor.

Mai multora. Cele trimise au rămas pe umerii viitori. Le vom publica pe rând.

Tipografia Világosság, societate anonyma, Budapesta, VIII., Conti-utca 4.

Nu plătești

spese de poștă, dacă comanzi o mașină de tuns fină de Solingen cu 3 peptene, pentru 2 florin și 40 crucori pe lângă garanție.

— Adresa sigură: —

Mihail Grauer

Kőbánya, Óhegy-utca Nr. 4.